

Bilanční právo

Finanční právo I

Přednáška 19.12. 2016

Bilanční právo jako pojem

- součást nefiskální části finančního práva
- zabývá se právní úpravou účetnictví, účtování, finančního výkaznictví
- nejedná se o „klasické“ právní odvětví, ale o souhrn právních předpisů regulujících určité právní vztahy, více či méně související s účetnictvím

Témata dnešní přednášky

- 1) účetní pojmy napříč právními odvětvími
- 2) základní účetní pojmy
- 3) základní prameny bilančního práva

Účetní pojmy v právní řádu

- 1) obchodní právo
 - ZOK (např. problematika rozdělování podílu na zisku)

Účetní pojmy v obchodním právu I

např. ZOK

§ 34

- (1) Podíl na zisku se stanoví na základě řádné nebo mimořádné **účetní závěrky** schválené nejvyšším orgánem obchodní korporace. Lze jej rozdělit pouze mezi společníky, ledaže společenská smlouva určí jinak.

§ 40

- (2) Zálohu na výplatu podílu na zisku lze vyplácet jen na základě mezitímní **účetní závěrky**, ze které vyplyne, že obchodní korporace má dostatek prostředků na **rozdělení zisku**. Výše zálohy na výplatu zisku nemůže být vyšší, než kolik činí součet **výsledku hospodaření běžného účetního období, nerozděleného zisku z minulých let a ostatních fondů ze zisku snížený o neuhrazenou ztrátu z minulých let a povinný příděl do rezervního fondu**. K výplatě zálohy nelze použít rezervních fondů, které jsou vytvořeny k jiným účelům, **ani vlastních zdrojů**, jež jsou účelově vázány a jejichž účel není obchodní korporace oprávněna měnit.

Účetní pojmy v obchodním právu II

ZOK

§ 161

Podíl na zisku

(3) U podílů, se kterými je spojen pevný podíl na **zisku**, se usnesení valné hromady o rozdělení podílu na zisku nevyžaduje. Pevný podíl na zisku je splatný do 3 měsíců od schválení **účetní závěrky**, z níž právo na podíl na zisku vyplývá.

(4) Částka k rozdělení mezi společníky nesmí překročit **výši hospodářského výsledku posledního skončeného účetního období zvýšenou o nerozdělený zisk z předchozích období a sníženou o ztráty z předchozích období a o přídělky do rezervních a jiných fondů v souladu s tímto zákonem a společenskou smlouvou.**

§ 181

(1) Valnou hromadu svolává jednatel alespoň jednou za účetní období, ledaže tento zákon nebo společenská smlouva určí, že valná hromada má být svolána častěji.

(2) Řádnou **účetní závěrku** projedná valná hromada nejpozději do 6 měsíců od posledního dne předcházejícího účetního období.

Účetní pojmy v právní řádu

- 1) obchodní právo
 - ZOK (např. problematika rozdělování podílu na zisku)
- 2) občanské právo
 - insolvenční zákon (napříč celým zákonem)

Účetní pojmy v občanském právu

např. insolvenční zákon

§ 277

(1) Neprodleně poté, co nabude účinnosti prohlášení konkursu, zajistí insolvenční správce provedení procesních úkonů a dalších činností, které z prohlášení konkursu vyplývají.

(2) Insolvenční správce zaměří svou činnost zejména ke zjištění, zajištění a soupisu, k dokončení seznamu přihlášených pohledávek, k přípravě přezkumného jednání a k přípravě schůze věřitelů.

(3) Jde-li o dlužníka, který vede účetnictví nebo evidenci podle zvláštního právního předpisu, sestaví insolvenční správce ke dni předcházejícímu dni, kterým nastanou účinky prohlášení konkursu, **mezitímní účetní závěrku nebo přehled o příjmech, výdajích, majetku a závazcích.**

Účetní pojmy v právní řádu

- 1) obchodní právo
 - ZOK (např. problematika rozdělování podílu na zisku)
- 2) občanské právo
 - OZ (např. problematika likvidací, nadačního kapitálu, apod.)
 - insolvenční zákon (napříč celým zákonem)
- 3) trestní právo
 - TZ (např. tr. č. zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění)

Účetní pojmy v trestním právu

např. trestní zákoník

§ 254

Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění

(1) Kdo **nevede účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady sloužící k přehledu o stavu hospodaření a majetku** nebo k jejich kontrole, ač je k tomu podle zákona povinen,

kdo v takových účetních knihách, zápisech nebo jiných dokladech uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje, nebo

kdo takové účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady změní, zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnými nebo zatají,

a ohrozí tak majetková práva jiného nebo včasné a řádné vyměření daně, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

Účetní pojmy v právní řádu

- 1) obchodní právo
 - ZOK (např. problematika rozdělování podílu na zisku)
- 2) občanské právo
 - OZ (např. problematika likvidací, nadačního kapitálu, apod.)
 - insolvenční zákon (napříč celým zákonem)
- 3) trestní právo
 - TZ (např. tr. č. zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění)
- 4) finanční právo
 - napříč celým odvětvím (fiskální i nefiskální část)

Účetní pojmy ve finančním právu

- obezřetnostní požadavky v rámci regulace bank
 - požadavky kapitálové přiměřenosti
 - dodatečné kapitálové rezervy
 - požadavky na páku („leverage“)
- požadavky na technické rezervy v rámci regulace pojišťoven
- daňové zákony

K ekonomické podstatě účtování

- aktiva x pasiva
- náklady x výnosy

- rozvaha (bilance)
- výkaz zisku a ztrát (výsledovka)

aktiva - pasiva

Aktiva	Pasiva
A. Dlouhodobý majetek	A. Vlastní kapitál
- <i>nehmotný</i>	- <i>základní kapitál</i>
- <i>hmotný</i>	- <i>fondy ze zisku</i>
- <i>finanční</i>	- <i>hospodářský výsledek</i>
B. Krátkodobý majetek	B. Cizí kapitál
- <i>zásoby</i>	- <i>úvěry, půjčky</i>
- <i>pohledávky</i>	- <i>závazky</i>
- <i>peníze</i>	- <i>rezervy</i>
- <i>v hotovosti</i>	
- <i>vklad na běžném účtu</i>	
Aktiva celkem	Pasiva celkem

Aktiva

- „majetek účetní jednotky“ seřazený podle druhů
- Dlouhodobá aktiva (v podniku více než rok)
 - dlouhodobý hmotný majetek
 - dlouhodobý nehmotný majetek
 - dlouhodobý finanční majetek
- Oběžná aktiva (v podniku méně než rok)
 - zásoby
 - pohledávky
 - peněžní prostředky, atd.

Aktiva

- Opotřebování dlouhodobých aktiv

- Odpisy
 - rozlišujeme daňové odpisy a účetní odpisy
 - **daňové odpisy** – k vyjádření daňově uznatelných nákladů
 - **účetní odpisy** – k vyjádření skutečného opotřebení dlouhodobého majetku
- Oprávky jsou souhrnem odpisů
 - v rozvaze jako „záporné“ aktivum, $ZC = VC - oprávky$

Aktiva

- Opravné položky
 - vytváří se k aktivům dle zásady „opatrnosti“
 - vyjadřují potenciální riziko ztráty
 - např. opravné položky k pohledávkám, hrozí-li jejich neuhrazení
 - představují přechodné snížení hodnoty majetku
- opravná položka je pro podnik nákladem (viz dále)

Pasiva

- zdroje krytí majetku
 - 1) vlastní jmění
 - základní kapitál
 - kapitálové fondy (např. příplatek k zákl. kapitálu)
 - hospodářský výsledek, atd.
 - 2) cizí zdroje
 - závazky
 - rezervy
- (ne PMR)

Náklady – výnosy – základní pojmy

Náklad

- peněžní částka, kterou podnik účelně vynaložil na získání výnosů, tj. použil je k provedení určitého výkonu.
- spotřeba práce/výrobků v peněžitém vyjádření, „vstupy do podniku“

Výnos

- peněžní částka, kterou podnik získal z veškerých svých činností za určité období bez ohledu na to, zda v tomto období došlo k jejímu inkasu → peněžní ekvivalent prodaných výkonů podniku

Náklady – výnosy – základní pojmy

Hospodářský výsledek

- rozdíl mezi výnosy a náklady. → účetní zisk, ztráta
- součást pasiv, vlastní jmění
- rozlišuje se mezi účetním a daňovým výsledkem

Vyjádření ve výkazu zisku a ztráty, tzv. **výsledovce**

Výsledovka zachycuje konečné stavy nákladů společně s konečnými stavy výnosů za sledovaná období (za běžné období i za minulé období).

Příjmy – výdaje – základní pojmy

Výdaj - jakýkoliv úbytek peněžních prostředků bez ohledu na účel jejich použití

Příjem - jakýkoliv přírůstek ekonomických zdrojů (peněžních prostředků).

Cash-flow - rozdíl mezi peněžními příjmy a výdaji

Vyjádření ve výkazu cash-flow

Základní prameny bilančního práva

- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví
- vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví
- účetní standardy
- zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech)

- IAS – mezinárodní účetní standardy
- IFRS – mezinárodní standardy účetního výkaznictví

Účetní závěrka

- účetní závěrka (§ 18 ZoÚ)

- rozvaha (balance)
- výkaz zisku a ztráty
- příloha

+ případně: přehled o peněžních tocích či přehled o změnách vlastního kapitálu

Audit

- ověřování auditorem (§ 20 ZoÚ)

- akciové společnosti, které splňují alespoň jedno z kritérií
- ostatní korporace, pokud splňují alespoň dvě kritéria:
 - a) aktiva nad 40 mil. Kč
 - b) roční obrát nad 80 mil. Kč
 - c) průměrný počet zaměstnanců nad 50

+ výroční zpráva » *„uceleně, vyváženě a komplexně informovat o vývoji jejich výkonnosti, činnosti a stávajícím hospodářském postavení...“*

Děkuji za pozornost

JUDr. Johan Schweigl, Ph.D.